

9 апрель — Амир Темур таваллуд топган кун

СОҲИБҚИРОН СИЙРАТИ

Ренессансдан тўла хабардор эмас эди. XVIII – XX асрларга келиб жаҳоннинг кўпгина давлатлари Амир Темур яратган Ренессанс даври ютуқларидан баҳра ола бошлади. Шу сабабли европалик ижодкорлар уни Шарқ Ренессансининг бунёдкори сифатида қадрлайдилар”, дейди.

Амир Темур дунёйи билимларда ҳам соҳибқирон эди. У завқ билан олимлар мунозаралига киришиб, голиб чиқсан. Соҳибқирон им ахли билан сұхбат күршини, айниқса, тарихи воеаларни тинглашни яхши кўрган. Узининг тарих бўйича кучли билими билан машҳур тарихи олим ва Шарқ мутафаккири ибн Халдунни ҳам қўйил колдириган эди.

Соҳибқирон кучли маънавият соҳиби бўлган. Бунинг сабабидан бирни ҳотифий: “Мен Ер юзида Искандардан колган бирон ёдгорликни кўрмадим. Ёдустларим менга Искандар ҳакида афсона сўзлагандан кўра, ҳакиқий галаба ҳакидаги “Зафарнома”ни назм илига тизишни маслаҳат берди. Бу ўсимлиқни фикрига эга эди. Шу туфайли ўспиринлик чоғлардаёт атрофига тенгуларни орасдан садоқатли ёдустларни жамлади.

Амир Темур тарихини ўрганган олимлар буни алоҳида эътироф этишган. Атоқи тарихи олим А. Якубовский: “Амир Темур ёшлигидаёт ақлиниң тиниклиги ва жасурлиги билан ажralиб турарди”, деб ёзди.

Ёш Темур ўта чиникан, жисмони қусли эди. Бир мисол. Сафдошлари камонинг иленин бурунлигига тортишган. Темурбек эса кулогигача тортиб отган. Кучли ташва кучли маънавият 24 ёшли Темурбекни Моварооннахрнинг энг кутилганнишига айлантириди. Бир оз вакт ўтгач, у ҳалкининг бўшини қовуштириб, истилочларга қақшатқич зарба берди. Туркистон заминидан истиқлол байропиди. Мана бугун Соҳибқирон содик ва оқибати авлодларидан иззат-икром, эъзозу ётиром топди. У пойтактимизнинг кок марказида, тарихий адолат тимсоли бўлиб, от устиди мағрур турибди.

Машҳур француз тарихи олими Люсен Керен 1999 йилда ўзининг “Амир Темур салтанати” китобини ўзбек тилида нашардан чиқарди. Китобда “Мўғул эроний билан, сабиқ шахарлик кўмачани турбилин, мусулмон оташпарат билан, насроний буддапарат билан – турфа тилларда сўзлашадиган, турли ирқ, дин, миллатларга мансуб миллионлаб инсонларнинг Амир Темурга чексиз садоқатининг сабаби нимада?” деган саволни ўтрага ташлайди олима. Жавобини ҳам ўзи айтади: “Амир Темур уларга на бир илоҳий хаబар, на ватанпварлар руҳи ва на ирқчилик тўйгисини берган. Аммо шунга қараемай, улар катый бир тартиб оқибатида юзага келган чарчик ва азоб-укубатларга тўла хәёт тарзини танлаб, унга хизмат килишга рози бўлганлар; демак, Амир Темурдан ўта кучли бир нур ва таъсири кучи тарафидан турган”.

Амир Темурга бўлган бундай ётироф ва ётиром Шарқ ҳалқлари алломаларида ҳам кўп учрай-ди. Бу ўсимлиқни фикрига эга эди. Шарқ мутафаккири ибн Халдунни ҳам қўйил колдириган эди. Амир Темур яратган

ришиди. У қарвонларни талаб, ҳожиларни ўлдириди. Багдода иччиликбозлиқ, фахш, бузуқлигини авж олириб юборади. Ислом олами марказларидан биридаги бундай ахволдан узлаган Амир Темур шаҳарда мавжуд спирти имимликларни бир жойга тўплаб, Дажаб дарёсига тўтиради. Шаҳарда кенг тарқалиб кетган фоҳишаоналарни зудлик билан ётириади.

Соҳибқирон хос яна бир

**Люсъен Керен,
франциялик темуршунос олим, профессор:**

— XVIII асрдагача европаликлар Амир Темур яратган Ренессансдан тўла хабардор эмас эди. XVIII – XX асрларга келиб жаҳоннинг кўпгина давлатлари Амир Темур яратган Ренессанс даври ютуқларидан баҳра ола бошлади. Шу сабабли европалик ижодкорлар уни Шарқ Ренессансининг бунёдкори сифатида қадрлайдилар.

Тойободий, шайх Шамсиддин Фахури, Абу Сайд Сағархий, шайх Мир Сайд Барқанинг борлиги эди. Бу куч улар билан узоқ сұхбатлар куриб, ҳикмат, дуо, тавсиялар олиб, уларга амал қўилиб яшаганидан бўлса, не ажаб!. Бугун Амир Темур пири — Мир Сайд Барака поигига бос қўилиб ётиби. Соҳибқирон билан бутун инсониятга юксак маънавият сабоби ни берди. Чунки пиру устозга бундай эъзоз за илос инсоннинг тарихиде камдан-кам учрайди.

Кадимий китобларда Амир Темурга хос олижоноблик, тантлии сифатлари битилган. Бир мисол: 1401 йилнинг баҳори. Соҳибқирон Дамашдаги форс ва сурялик уламолар билан сұхбат-муно-зарапар ўтказаётганда чопар қалтираганича Миср сultonидан мактуб келтиради. Мактубда шундай ёзилган эди: “Бизни асло сиздан кўркапти, деб ўйламангиз. Биз салтанатимиз пойтахтида тартиб ўрнатиш учун шошилинг ра-вишда жўнаб кетишига мажбур бўлдик. Биз газабон шерлардек сиз томон қайтиб келурмиз хамда лишиш этилган бугдойдек янчиб ташлармиз; ўйлаб, ўйларишингиз мумкин, аммо шафкат бўлмайди”. Бу курун сафсатадан иборат мактубни ўқиб, Амир Темур маза қўилиб кулади. Уни келтирган чопарга эса бир ховч тилла танга бореди жўнаби.

1393 йилда Ироқ ҳокими Султон Ахмад ибн Увайс фиску фужур ва бузукликка мукасси билан кириб кетади. Кўрган-бингланар унга “икки кўзли гўшт”, деган ном бе-

зазилат санъатсеварлик эди. Шарафиддин Али Яздий “Зафарнома” китобида Амир Темур томонидан ўтиштирган мусикий анжуманлар ҳакида: “Яхши овозли хонандадар кўлашни бошлаб, газалу нақш айтудар. Ва турку мўйул, хитоянга ажамдин ҳар ким ўз расми билан нағма айтудар”, деган маълумотларни кеттиради. Бу сўзлар 600 йил олдин ёзилган. Лекин бугун бўзлар хаммамиз кўнкилиб, севиб қолган, 50 дан зинёд мамлакатлар тили ва оҳангидаги ёнграётган “Шарқ тарон-лари”ни эзлатади.

Амир Темурнинг юксак маънавияти унинг метин иродасида якъол намоён эди. Йиллар ўтиб, ёшлигига олган жаҳоатдан кўли ва обига заифлашиб бораётганини унинг дўстлари ҳам, душманлари ҳам сезишмаган. Аксинча, у ҳар доим ўсафодарши, ҳалқининг ғам-ташвишларига шерик, дардига дармон бўлди. Шунинг учун ҳам Люсен Кереннинг: “Рухининг та-насадидан устун келганлиги, иродасини бу қадар юксакларга кўтара билингани Амир Темур қозониган ғалабаларнинг энг каттаси эди”, деган хайрат ва ётиромга тўла холосасига кўшилмай бўлмайди.

Бу даъват кимга қартилган? Баъзилар ажнабийлар учун, дейишади. Фикримиза, бу даъват бизга — янги ўзбекистон пойдерорини яратайтган ҳалқимизга, оловгай ёшлигимизга қартилган. “Болаларим, аждодларингиз кимлигини зинхор унтурманд. Бизнис эслаб, кўмсаб, соғинсангиз, биз курдирган иншоотларга тикилинг. Ўйланг. Ана шунда ўзингизда чексиз кудрат, кучи туясиш. Бу куч сизларга учини Ренессансни яратишингизда маддакор бўлади”, демодка гўё.

**Муҳаммаджон КУРОНОВ,
педагогика фанлари доктори, профессор.**

Бу кучли маънавиятнинг жисмоний кўнгли, иродага айланishi эмасми?! Шоир Ҳайдар Ҳоразмий ўзининг “Гулшани асрор” достонидан Амир Темурга хос метин ирова, ўз максади йўлидаги событиклини шундай тасвирилган: “Темурбек ҳали хокимиятни кўйла киритмасдан бурун, душманларини енглиб, гоҳ енглиб ўз омадини қидириб юрар экан, бир жангла қаттиқ яраланади. Жанг майдонидан ярардага мажхисиз ётар экан, уни кўриб, бир гурух душман яна хужум килида. Бир кўй, бир обёйин тамоман ишдан чиқаради. У судурилиб, бир томониг остига боради ва бирор одам келиб унга маддад беришини кутади. Лекин ҳадеданда, хеч ким келмайди.

Умидисиз холда у атроғида назар ташлаб ётар экан, бўйсаси эзилган, оёғи ҳам йўқ бир чумолига кўзи тушади. У шундай аянчли холда томга чишига уринар, лекин озгина баландга кўтарилиганда ерга йиқилиб тушар, бўндан тушкунлик тушмай, яна тега чишига интилар, шу хараратни қайта-қайта тоярлар эди. Амир Темур уни кузатиб, ҳаёлга чўмади. Сўнг қараса, ҳалиги чўмоли йўқ. У бер амаллаб, томга чиқиб кетган эди. Бундан Темурбек ўзига хулоса чиқаради: шу чумолики, уриниб, ўз максадига эришган экан, нега мен хараратни қўлмаслигим, ўз максадимга етиш йўлида матонат кўрсатмаслигим керак! — деб судурилиб, амаслаб бўлса ҳам, одамлар бор жоғга етиб боради. Шу йўл билан у ўз жонини кутқариб, келажакда етиш йўлида матонат кўрсатмаслигидан қўлдади.

Биз буюк шахспарнинг инсоний фазилатлари ҳакида кўплаб хижматларини билимиз. Лекин улар орасида соҳибқирон Амир Темурдек анив ёа тажрибасида синаб кўриб айтгандар бўймаса керак. Келинг, бунга Соҳибқироннинг бир фикридан жавоб изайлар.

Соҳибқирон шундайдан дейди: “Тажрибамда кўрилганим, азми катъян, тадбиркор, ҳуашер, мэрд, шижаотли бир киши мингта тадбирсиз, локайд, кишидан афзалдир”. Ётибор беринг, аник-тиник килиб 5 та фазилат: “азми катъийлик”, “тадбиркорлик”, “хушёрлик”, “мардлик”, “шихоат” сифатлари чеरтиб-чертис таъқидланмоқда. Кимда мана шу фазилатлар бўлса, у мингта локайд, ва тадбирсиз одамга тенг эмас, афзал, дейимлоқда. Соҳибқирон айнан мана шу беш хислатни таъқидланмиш бўлса, чунки узотда шу бозишига кунда жаҳон мадданиятни хазинасига кирган.

Хар тонг кўшишинг заррин нурли Соҳибқирон курдириган ёдгорликларга тушади. Ҳар ийи жаҳоннинг юз минглаб зуқко сайдехлари Амир Темурнинг юксак бадий мъеморий салоҳияти, дидидан баҳра олиш учун ўзбекистонга келишашётир. Демак, буюк бобонизинг бунёдкорлик даҳоси бугун ҳам унинг Ватанига, ҳалқига хизмат килаётir. Амир Темур Оқсарой пештоқига “Кудрати-мизни билмоки бўлсангиз, курган binolaparimizga boqinig”, деган даъватда 600 йилдан бўён одамзодни ҳайратга солаётган тилак ва башорат бор.

Бу акцияларни умумий йиғилиши ҳакида **хабардор қилиш** учун реестри шакллантиришсанаси: **2022 йил 5 апрель**.

Акцияларни умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 21 апрель**.

Иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 27 апрель**. Акциялорни умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 5 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 21 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 27 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 5 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 21 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 27 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 5 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 21 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 27 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 5 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 21 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 27 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 5 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 21 апрель**.

Акциялорнинг умумий йиғилишида иштирок этиш ҳукуқига эга бўлган акциялорларни тасдиқлантиришсанаси: **2022 йил 27 апрель**.